

روش‌شناسی سید قطب الدین نیریزی در مباحث عرفان‌نظری

علیرضا فاضلی^۱

چکیده

سید قطب الدین محمد نیریزی شیرازی (۱۱۰۰-۱۱۷۳) عارف شیعه، در انتهای عصر صفویه در اصفهان می‌زیسته و نزد علمایی همانند مولی محمد صادق اردستانی تحصیل کرده است و آقا محمد بیدآبادی را از شاگردان او برشمرده‌اند. او دلیل عقلی و نقلی را یگانه می‌داند و این سخن مبتنی بر نظر او در باب شأن وجودی وحی است؛ از دیگر سو نیریزی منطق یونانیان را اساس خطا می‌داند و فیلسوفان را به خاطر پیروی از آن در ضلالت. اتخاذ این مواضع روش ویژه‌ای را در مباحث عرفانی به آثار او بخشیده است به این شکل که در همه جا می‌کوشد مبنای مباحث خود را به سبب یگانگی حقیقت محمدیه و علویه، کلمات حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام قرار دهد و اثر اصلی خویش را به نام حکمت علویه و ملقب به فصل الخطاب می‌کند.

در این نوشتار سعی می‌شود روش‌شناسی نیریزی با تأکید بر منظومه‌ی فصل الخطاب آشکار گردد، در این راه ابتدا در مبنای این روش‌شناسی تدقیق می‌شود و سعی می‌شود روش مختار او تبیین گردد و تمایز آن با سایر نحله‌ها آشکار شود.

واژگان کلیدی: نیریزی شیرازی، عرفان‌نظری، منظومه فصل الخطاب.